

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

N U T A R I M A S

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS GYVŪNŲ GEROVĖS IR APSAUGOS ĮSTATYMO NR. VIII-500 2, 4, 10 IR 12 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-5169, LIETUVOS RESPUBLIKOS GYVŪNŲ GEROVĖS IR APSAUGOS ĮSTATYMO NR. VIII-500 2, 4, 10 IR 12 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-5174, LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO 310 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-5171 IR LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 127 IR 346 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-5170

Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2020 m. rugsėjo 30 d. sprendimo Nr. SV-S-1675 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1.5–1.8 papunkčius, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Nepritarti Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo Nr. VIII-500 2, 4, 10 ir 12 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIP-5169 (toliau – Projektas Nr. 1) dėl šių priežasčių:

1.1. Projekto Nr. 1 1 straipsniu siūloma pakeisti Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo (toliau – Apsaugos įstatymas) 2 straipsnio 28 dalį, ją papildant nuostata, kad verslinio gyvūnų augintinių veisimo sąvoka apima ne tik vykdomą gyvūnų augintinių dauginimą verslo tikslais, bet ir patinų naudojimą patelėms apvaisinti. Gyvūnų augintinių dauginimas vykdomas kergiant arba apvaisinant pateles, todėl patino naudojimas, kai dauginimas vykdomas kergiant, yra neatsiejama ir tiesioginė gyvūnų augintinių dauginimo veiklos dalis. Esama verslinio gyvūnų augintinių veisimo sąvokos apibrėžtis nenustato, kad dauginimas apima tik patelių naudojimą, todėl nėra pagrindo patinų naudojimą veisimui nepriskirti prie gyvūnų augintinių veisimo veiklos.

1.2. Projekto Nr. 1 2 straipsniu siūloma papildyti Apsaugos įstatymo 4 straipsnio 2 dalį nauju 25 punktu, nustatant, kad žiauriu elgesiu su gyvūnais, jų kankinimu turėtų būti laikomas veterinarijos paslaugų teikėjo nepranešimas Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai ar teisėsaugos institucijoms apie asmenis, piktybiškai pažeidžiančius gyvūnų gerovės reikalavimus ir ignoruojančius privačių veterinarijos gydytojų rekomendacijas dėl gyvūno gerovės pagerinimo.

Pagal Apsaugos įstatymo 4 straipsnio 2 dalies 24 punktą „veiksmai, sukeliantys gyvūnų žūtį, skausmą, kančią, pavojų gyvūnų sveikatai ar gyvybei, išskyrus teisės aktuose nustatytus atvejus“ laikomi žiauriu elgesiu su gyvūnu, jo kankinimu, t. y. ne bet kokie veiksmai, o tik tiesiogiai darantys neigiamą poveikį gyvūnui, todėl nepranešimas apie pažeidimą nėra veiksmas, tiesiogiai darantis įtaką gyvūnų žūčiai, skausmui, kančiai ar keliantis pavojų gyvūnų sveikatai ar gyvybei. Atsižvelgiant į tai, toks veiksmas neturėtų būti prilyginamas žiauriam elgesiui su gyvūnu ar jo kankinimui. Tam tikrais atvejais gyvūnų gerovės pažeidimai (gyvūnų augintinių veisimas neturint tam reikalingo leidimo), net ir tuo atveju, kai daromi pakartotinai (kas galėtų būti vertinama kaip piktybiškumo požymis) gali nesukelti jokių neigiamų pasekmių pačiam gyvūnui ar sukelti tik nepatogumo jausmą, nesukeliant jam baimės, streso, skausmo, todėl nepranešimas apie teisės pažeidimą vertintinas kaip nepriimtina ir baudžiama veika, galinti sukelti neigiamas teises pasekmes tik tuo atveju, jeigu pareiga pranešti būtų aiškiai įtvirtinta įstatymo lygmeniu, aiškiai apibrėžti subjektai, kuriems taikoma ši pareiga, ir pareigos įgyvendinimo esminės nuostatos (įskaitant terminus). Nenurodomi ir nepagrindžiami kriterijai, kuriais turėtų vadovautis veterinarijos paslaugų teikėjas, sprendamas dėl „piktybiškai“ pažeidžiamų gyvūnų gerovės reikalavimų. Siūlomoje nuostatoje įvardijama, kad viena iš žiauraus elgesio su gyvūnais sąlygų yra privačių veterinarijos gydytojų rekomendacijų „<...dėl gyvūno gerovės pagerinimo...>“ ignoravimas. Privatų veterinarijos gydytojų duodamos rekomendacijos yra ne privalomojo, o patariamojo pobūdžio, todėl jų nesilaikymas (jeigu neatsirado reali žala gyvūnui) savaime neturėtų ir negalėtų būti neigiamai vertinamas, skirtingai nei imperatyvių teisės normų ar institucijų duodamų privalomų nurodymų nesilaikymas.

1.3. Projekto Nr. 1 2 straipsniu siūloma papildyti Apsaugos įstatymo 4 straipsnio 2 dalį nauju 26 punktu, nustatant, kad žiauriu elgesiu su gyvūnais, jų kankinimu turėtų būti laikomas „gyvūnų veisimas nesilaikant teisės aktuose nustatytų reikalavimų“. Apsaugos įstatymo 4 straipsnio 2 dalies 14 punkte jau yra nustatyta, kad žiauriu elgesiu su gyvūnu, jo kankinimu laikomas veisimas, sukeliant žalingas pasekmes gyvūnų sveikatai ir gerovei, todėl siūlymas papildyti Apsaugos įstatymo 4 straipsnio 2 dalį nauju 26 punktu yra perteklinis ir nesuderintas su esamu reglamentavimu.

1.4. Projekto Nr. 1 2 straipsniu siūloma papildyti Apsaugos įstatymo 4 straipsnio 2 dalį nauju 27 punktu, nustatant, kad žiauriu elgesiu su gyvūnais, jų kankinimu turėtų būti laikomas „informacijos apie gyvūnų gerovę, sveikatingumą, gyvūno buvimo vietą ar kitos reikalingos informacijos nesuteikimas įstatymo vykdymą kontroliuojančių institucijų pareigūnams“. Siūlomų reglamentuoti santykių subjektas, kuriam turi būti taikoma šios informacijos pateikimo pareiga, yra neaiškus. Šioje nuostatoje nurodyti veiksmai gali būti net nesusiję su neigiamu poveikiu gyvūnų gerovei ar sveikatai, t. y. gyvūnas, apie kurio būklę atsisakoma pateikti informaciją, gali būti

visiškai sveikas ir jo gerovė užtikrinama, sudarant optimalias laikymo sąlygas ir galimybę tenkinti etologinius poreikius. Pats informacijos nepateikimas, kai dėl to neatsiranda reali žala gyvūnui, savaime neturėtų būti laikomas žiauriu elgesiu, o turėtų būti laikomas tik savarankiškos pareigos pateikti atitinkamą informaciją nevykdymu, todėl atsakomybės už šios pareigos nesilaikymą nustatymo ar neigiamų pasekmių peržiūrėjimo klausimas turėtų būti sprendžiamas atskirai nuo atsakomybės už patį žiaurų elgesį, t. y. nepranešimas apie teisės pažeidimą neturėtų būti prilyginamas pačiam pažeidimui ir turėtų būti traktuojamas kaip savarankiška (mažiau pavojinga visuomenei) veika, už kurią dažnu atveju numatoma savarankiška atsakomybė.

1.5. Projekto Nr. 1 3 straipsniu siūloma papildyti Apsaugos įstatymo 10 straipsnio 7 dalį, nustatant, kad „Visi veisimo veiklai naudojami gyvūnai augintiniai privalo būti paženklinami mikroschema ir kartu su teisės aktų nustatyta tvarka išduota veterinarijos gydytojo sveikatingumo pažyma užregistruoti Gyvūnų augintinių registro duomenų bazėje. Gyvūnų augintinių veisėjai teisės aktų nustatyta tvarka registruoja savo veiklą Gyvūnų augintinių registro duomenų bazėje ir kas pusmetį teikia informaciją apie visus veisimui naudojamus bei išveistus gyvūnus.“. Pirma, gyvūnai augintiniai yra ne tik šunys, katės ar šešakai, bet visi estetiniams, bendravimo poreikiams tenkinti laikomi gyvūnai, todėl reikalavimas registruoti ir ženklinti visus veisimo veiklai naudojamus gyvūnus augintinius yra nepriimtinas dėl to, kad šis reikalavimas įpareigotų ir akvariuminių žuvyčių, papūgėlių, jūrų kiaulyčių ir kitų gyvūnų augintinių veisėjus ženklinti, registruoti tokius gyvūnus augintinius Gyvūnų augintinių registre. Atsižvelgiant į tai, neįmanomas reikalavimo suženklinti visus (t. y. visų rūšių ir visus individus) veisimui naudojamus gyvūnus augintinius praktinis įgyvendinimas. Antra, nepagrindžiamas veterinarijos gydytojo sveikatingumo pažymos išdavimo reikalingumas / tikslingumas, ypač įvertinant tai, kad tokios pažymos reikėtų registruojant veisimui naudojamus ne tik šunis, kates ar šeškus, bet ir kitų rūšių gyvūnus augintinius. Atsižvelgiant į Apsaugos įstatymo 10 straipsnio 4 dalį, įpareigojančią registruoti ir ženklinti perduodamus kates, šunis ir šeškus, Projekto Nr. 1 nuostatos „kas pusmetį teikia informaciją apie visus veisimui naudojamus bei išveistus gyvūnus“ vertintinos kaip neproporcingos, nepagrįstos, perteklinės ir nereikalingos. Trečia, siūlomoje nuostatoje nenurodoma, ką konkrečiai turės registruoti gyvūnų augintinių veisėjas Gyvūnų augintinių registre, nes neatskleidžiamas nuostatos „registruoja savo veiklą“ turinys.

1.6. Projekto Nr. 1 4 straipsniu siūloma papildyti Apsaugos įstatymo 12 straipsnį 5 dalimi, nustatant, kad „Draudžiama lauko prekyba ir prekyba turgavietėse gyvūnais augintiniais“. Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo Nr. VIII-500 2, 4, 10 ir 12 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 127 ir 346 straipsnių pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 310 straipsnio pakeitimo įstatymo projektų aiškinamajame rašte (toliau – Aiškinamasis raštas) dėstoma, kad pagrindinis

išvardytų įstatymų projektų tikslas – užtikrinti ne tik teorinį, bet ir praktinį normų, draudžiančių žiaurų elgesį su gyvūnais, įgyvendinimą; griežtinti bausmes ir išplėsti atsakingų asmenų sąrašą bei sukurti sklandžiai veikiančią sistemą, padėsiančią ne tik laiku reaguoti į visus kitus žiauraus elgesio su gyvūnais atvejus, bet ir užkirsti kelią nelegalioms veisykloms kurtis ateityje, tačiau nepateikiama argumentų, kodėl manoma, kad uždraudus gyvūnų augintinių lauko prekybą ir prekybą turgavietėse bus užkirstas kelias nelegalių veisyklų veiklai ateityje. Nepagrindžiami siūlomo įtvirtinti draudimo tikslai ir nenumatomi galimi padariniai. Be to, toks draudimas neužkirs kelio asmenims, prisidengiant dovanojimu, perleisti net ir neteisėtai išvestus gyvūnus augintinius, kadangi siūloma drausti tik prekybą, bet ne visus gyvūno augintinio nuosavybės perleidimo būdus. Siūlomas reglamentavimas neatitinka Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 2 ir 5 punktuose įtvirtintų teisėkūros proporcingumo ir efektyvumo principų.

2. Nepritarti Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo Nr. VIII-500 2, 4, 10 ir 12 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIP-5174 dėl šio nutarimo 1 punkte išdėstytų priežasčių, kadangi jame iš esmės siūlomas toks pats reglamentavimas kaip ir Projekte Nr. 1.

3. Nepritarti Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 310 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIP-5171 (toliau – Projektas Nr. 2) dėl šių priežasčių:

3.1. Projektu Nr. 2 siūloma papildyti Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 310 straipsnio 1 dalį, nustatant, kad už žiaurių elgesį su gyvūnais baudžiamoji atsakomybė kiltų ir tam, kuris nuslėpė tokį elgesį. Aiškinamajame rašte teikiamas siūlymas argumentuojamas tuo, kad BK nenumato atsakomybės asmeniui, kuris nuslepia žiaurių elgesį su gyvūnais. Toks teiginys vertintinas kaip nepagrįstas, nes BK jau yra numatyta baudžiamoji atsakomybė už iš anksto pažadėtą nusikalstamos veikos ar su jos padarymu susijusių įrankių, priemonių slėpimą. Atsižvelgiant į tai, Projektu Nr. 2 nėra įvertintos BK nuostatos, susijusios su bendrininkavimo instituto teisiniu reguliavimu. BK 24 straipsnio 6 dalyje nurodyta, jog padėjėjas yra asmuo, be kita ko, iš anksto pažadėjęs paslėpti nusikaltėlį, nusikalstamos veikos darymo įrankius ar priemones, šios veikos pėdsakus ar nusikalstamu būdu įgytus daiktus, taip pat asmuo iš anksto pažadėjęs realizuoti iš nusikalstamos veikos įgytus ar pagamintus daiktus. Tai reiškia, kad asmuo, iš anksto pažadėjęs nuslėpti BK 310 straipsnyje numatytą nusikaltimą, būtų traukiamas baudžiamojon atsakomybėn kaip bendrininkas, padėjęs įvykdyti žiauraus elgesio su gyvūnais nusikalstamą veiką. Tokiu atveju vykdytojo veiksmai būtų kvalifikuojami pagal BK 310 straipsnį, o padėjėjo, t. y. asmens, padėjusio nuslėpti žiaurų elgesį su gyvūnais, pagal BK 24 straipsnio 6 dalį ir BK 310 straipsnį.

3.2. Projektu Nr. 2 siūloma formuluotė sistemiškai nederą su BK 237 straipsniu, nustatančiu baudžiamąją atsakomybę už nusikaltimo ar nusikaltimą padariusio asmens slėpimą, ir su BK 238 straipsniu, kuriame numatyta baudžiamoji atsakomybė už nepranešimą apie labai sunkų

nusikaltimą. Pagal BK 237 straipsnį baudžiamoji atsakomybė kyla tam, kas iš anksto nepažadėjęs paslėpė, sunaikino ar sugadino kito asmens padaryto sunkaus ar labai sunkaus nusikaltimo pėdsakus, įrankius ar priemones, nusikalstamu būdu įgytus daiktus, kitus su slepiamu nusikaltimu susijusius dalykus, turinčius įrodomosios reikšmės, arba slėpė nusikaltimą padariusį asmenį. Tai reiškia, kad įstatymų leidėjas tais atvejais, kai nėra išankstinio susitarimo, numato baudžiamąją atsakomybę tik už sunkaus ir labai sunkaus nusikaltimo slėpimą. Pagal BK 238 straipsnį baudžiamoji atsakomybė numatyta tik tais atvejais, kai be išankstinio susitarimo nepranešama apie daromą ar padarytą labai sunkų nusikaltimą. Todėl baudžiamosios atsakomybės nustatymas už atskirų, mažesnio pavojingumo nusikalstamų veikų (pavyzdžiui, nesunkių) slėpimą arba nepranešimą apie jas nesant išankstinio susitarimo būtų vertintinas kaip neproporcingas, neadekvačiai praplečiantis baudžiamosios atsakomybės taikymo ribas ir neatitinkantis baudžiamosios teisės, kaip kraštutinės priemonės (*ultima ratio*), principo įgyvendinimo.

4. Pritarti Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 127 ir 346 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-5170 (toliau – Projektas Nr. 3) 2 straipsniu keičiamo Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 346 straipsnio 1 dalies pakeitimui, atsisakant įspėjimo, kaip administracinės nuobaudos formos, tačiau kitoms siūlomoms nuostatoms nepritarti dėl šių priežasčių:

Projektu Nr. 3 siūloma papildyti ANK 127 straipsnį „neteisėtu gyvūnų veisimu“, taip pat siūloma papildyti šio straipsnio 4 dalį, už šio straipsnio 1, 2, 3 dalyse numatytus administracinius nusižengimus skiriant ir priemonių bei veisimui naudojamų gyvūnų, jų jauniklių konfiskavimą. Argumentuojant šį pakeitimą teigiama, kad ANK nenumato galimybės konfiskuoti veisimui naudojamų gyvūnų ir jų jauniklių, taip pat, kad ANK 127 straipsnis, numatantis neteisėtą vertimąsi komercine, ūkine, finansine ar profesine veikla, nors teoriškai ir apima neteisėtą gyvūnų veisimą, tačiau praktikoje juo nesivadovaujama. ANK 127 straipsnyje įtvirtinta administracinė atsakomybė ne tik už vertimąsi komercine, ūkine, finansine ar profesine veikla neturint licencijos (leidimo) veiklai, kuriai reikalinga licencija (leidimas), bet ir už vertimąsi komercine, ūkine, finansine ar profesine veikla kitokiu neteisėtu būdu. Šiame ANK straipsnyje nėra įvardijamos konkrečios komercinės, ūkinės, finansinės ar profesinės veiklos. Kadangi Apsaugos įstatymo 2 straipsnio 14 dalyje apibrėžiama gyvūnų augintinių veisėjo sąvoka, pagal kurią gyvūnų augintinių veisėju laikomas asmuo, turintis Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos nustatyta tvarka išduotą leidimą veisti gyvūnus augintinius verslo tikslais – gyvūnų augintinių veisimas yra komercinė veikla. Apsaugos įstatymo 10 straipsnio, reguliuojančio gyvūnų veisimą, 2 dalyje įtvirtinta, kad gyvūnų augintinių veisimui teisės aktuose nustatytais atvejais reikalingas veterinarinis patvirtinimas, todėl neteisėtas (neturint veterinarinio patvirtinimo) vertimasis gyvūnų augintinių veisimu užtraukia administracinę atsakomybę pagal ANK 127 straipsnį. Be to, vadovaujantis ANK

127 straipsnio 4 dalimi, privalomas pagamintos produkcijos, įrankių, žaliavos ir iš šios veiklos gautų pajamų konfiskavimas, t. y. tais atvejais, kai gyvūnai veisiami neteisėtai, išveistus gyvūnų jauniklius ir suaugusius gyvūnus augintinius privaloma konfiskuoti. Siūlymas keisti ANK 127 straipsnį, papildant veiklas įsivaizduojama nauja veikla „neteisėtas gyvūnų veisimas“ ir siūlymas už numatytus administracinius nusižengimus skirti veisimo priemonių bei veisimui naudojamų gyvūnų, jų jauniklių konfiskavimą, yra perteklinis ir nepagrįstas. Taip pat, vadovaujantis ANK 589 straipsniu, administracinių nusižengimų teiseną dėl ANK 127 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatytų administracinių nusižengimų pradeda, administracinių nusižengimų tyrimą atlieka ir administracinių nusižengimų protokolus, be kita ko, surašo ir Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos pareigūnai (ANK 589 straipsnio 30 punktas). Pastebėtina, kad galiojantis teisinis reguliavimas užtikrina galimybes šiems pareigūnams pradėti administracinių nusižengimų teiseną dėl neteisėto vertimosi gyvūnų augintinių veisimu. Taigi, ne siūlomas ANK keitimas, kuris yra perteklinis ir nesukuria pridėtinės teisinės vertės, o tinkamas ANK normų taikymas užtikrins atsakomybės už neteisėtą gyvūnų augintinių veisimą neišvengiamumą.

Ministras Pirmininkas

Žemės ūkio ministras